

KĆERI I SINOVI TARA, VABRIGE I FRATE. ANALIZA MATIČNIH KNJIGA KRŠTENIH ŽUPE TAR 1850. – 1880.

Monika ZUPRIĆ
Tar, Istarska 31

UDK 929.53(497.5 Tar)“1850/1880“
Izvorni znanstveni rad

U Radu je na temelju matičnih knjiga krštenih župe Tar (1850. – 1869. i 1869. – 1912.), analiziran natalitet te župe za razdoblje od 1850. do 1880. godine. Na temelju podataka koje nam matice pružaju, analizirani su, uz natalitet, i spolna struktura rođenih, potom stopa izvanbračne djece, broj blizanaca, ritam sezonskog kretanja rođenja i začeca, muška i ženska imena nadjenuta novorođenoj djeci, smrtnost novorođenčadi po godinama i mjesecima, a ukratko su analizirani i podatci o babicama, kumovima i krstiteljima. Uz prezentaciju demografskih pokazatelja župe Tar, cilj je Rada usporedba tih pokazatelja s ostalim mjestima i krajevima u Istri kako bi se vidjelo jesu li mjesta župe Tar pratila trend vremena ili su odskakala od ondašnje uobičajene demografske slike.

Ključne riječi: Tar, Vabriga, Frata, matice krštenih, demografska kretanja, 1850. – 1880.

Keywords: Tar, Vabriga, Frata, registers of baptisms, demographic trends, 1850 – 1880.

Parole chiave: Torre, Abrega, Fratta, registri dei battezzati, movimenti demografici, 1850 – 1880.

LIBER BAPTIZATORUM IN ECCLESIA <i>Parochiali Turris</i>													
Anuus 1850	Nrus.	Baptizans	Infans	Religio		Sex.	Natal.	GENITORES		PATRINI		Obstetrix	
Mensis et Dies Baptismi	Domus	Nomen et Cognomen	Nomen et Dies Nativitatis	Catholic.	Greco.	Protest.	Misc.	Legitimi	Nomen Cognomen et Conditio Patris	Nomen et Cognomen Matris	Nomen Cognomen et Conditio	Nomen et Cognomen	
5 3 ^o Anus nuasii 1850	67 Turris	M. Bajalis Parochus	Mathewus Marionus natus 30 ^o Dec emberis 1849	c	-	-	1	-	Marinus de vid ^o Mag toni Apudeni	Maria; nate Fodella	Joannes Dr. Lem rick; Fr. Michaeli uxor Cecilia et Antonius filii Joannis de Lorich Popidens	Theresia Mauri Sue!	
6 6 ^o Jan nuasii 1850	45 Turris	dictus	Antonius Michael natus 1 ^o hu jus.	c	-	-	1	-	Joani Bapt Cudella Fr. ta Nicharicki	Maria; na ta Cathoma	Mathewus Grimal da; filius Joannis Grimmanensis Sutor, et Agatha filia Stephani Sitor Popidens	dicta.	
7 8 ^o Jan nuasii 1850	5 Turris	dictus	Antonius natus 6 ^o hu jus.	c	-	-	1	-	Gregorius Gromich Gregori; Ag col!	Catharina nata Palma	Joan. Bapt. abm Anna; Maria; conjuges Andre S. Abre; Cemen sant	Anna; d 18 ^o Aug conjuges Andre corich!	
8 Dec 13 iii 1850	33 Abrega	dictus	Sustina Polina; nata 10 ^o hujus.	c	-	-	1	-	Mathewus Labinas Fr. Nulter ni Agriota	Joanna; nata Bla sewich.	Angiolus Palma et Antonia uxor Stephani; Polle et A. Popidens ambo Turris	dicta.	
9 Dec 29 iii 1850	22 Turris	dictus	Joannes natus 17 hujus.	c	-	-	1	-	Angiolus Palma; Fr. Pa Nidari; Co. Padu mentariis.	Madalena. Maria; nate	Thomas; Jaco nich; filius Ant ni; Confratell Maria; uxor Jo nis Turris; Dr. Abre; ambo Turris	Theresia nate. nate. nate.	

Slika 1. Matična knjiga krštenih župe Tar po rubrikama
Izvor: Matična knjiga krštenih župe Tar 1850. – 1869., DAPA

Slika 2. Matična knjiga krštenih župe Tar po rubrikama
Izvor: Matična knjiga krštenih župe Tar 1869. – 1912., DAPA

Matične knjige župe Tar

Tar, Vabriga i Frata do 1847. godine predstavljali su zasebne župe, a potom su ujedinjeni u tarsku župu.¹ Od 1. siječnja 1848. matične knjige Vabriga i Frate ne vode se više odvojeno, već se podatci unose u matičnu knjigu župe Tar.² Najstarije matične knjige tog područja jesu matična knjiga vjenčanih Frate (1683. – 1816.) i matična knjiga vjenčanih Vabriga (1672. – 1707.), dok je najstarija sačuvana matična knjiga župe Tar matična knjiga krštenih (1717. – 1781.).³ Zahvaljujući knjigama vizitacija porečkih biskupa, saznajemo kako su vođene i čuvane matice. Tako saznajemo kako se 1663. godine nalaže da se nabave »četiri knjige: krštenih, krizmanih, vjenčanih i umrlih te knjiga stanja duša te da se u njih mora upisivati u skladu s propisima Rimskog obrednika, pod prijetnjom kazne«. ⁴ Godine 1693. »župnik je ukoren da mora obavljati navedene ubilježbe prema propisima Rimskog obrednika«, dok

¹ Dragana Lucija RATKOVIĆ – Elena ULJANČIĆ-VEKIĆ – Gaetano BENČIĆ – Nataša NEFAT, *Tar, Frata, Vabriga – kulturna baština*, Pučko otvoreno učilište Poreč – Zavičajni muzej Poreštine, Poreč, 2006., str. 379.

² *Na ist. mj.*

³ *Na ist. mj.*

⁴ *Na ist. mj.*

se 1714. zahtijeva da se u matičnu knjigu krštenih bilježi datum rođenja novorođenčadi.⁵ Prilikom vizitacija uglavnom se ističe kako treba kupiti nove knjige za vođenje matica, a 1733. godine ponovno je spomenuto da treba kupiti nove knjige, ali se traži i da se stare moraju uredno čuvati (*messi in buon ordine*).⁶

Obuhvatnost istraživanja

Prostorna obuhvatnost i povijesni pregled

U ovom radu analizirane su matične knjige krštenih župe Tar. U gornjem poglavlju već je spomenuto kako su Tar, Vabriga i Frata do 1847. godine predstavljali odvojene župe, a budući da je u ovom radu početna godina 1850., navedena su naselja već bila ujedinjena pod župom Tar. Navedeno se područje danas nalazi u mladoj Općini Tar – Vabriga (nastala 2006.), a broji šest naselja: Tar, Vabriga, Frata, Gedići, Rošini i Perci.

Tar je naselje smješteno na uzvisini gradinskog tipa, udaljeno 8 km sjeveroistočno od Poreča.⁷ Naselje je bilo nastanjeno još u prapovijesti, o čemu svjedoče gradinska naselja. Područje Tara smješteno je blizu ušća Mirne te se tako nalazilo u središtu važnih komunikacijskih putova niza gradinskih naselja koja su dominirala na padinama uz ušće i obale rijeke.⁸ Na ovom se području kontinuitet života nastavlja i u rimskom razdoblju kada je ono pod jurisdikcijom agera Poreč. Prvi se put spominje u darovnici cara Otona II. porečkom biskupu 983. godine kao *Turris*.⁹ Srednjovjekovni dokumenti potvrđuju da se srednjovjekovno naselje formiralo uokolo ili u blizini kule, pa od naziva *Turris*, kula, nastaje toponim Tar (tal. *Torre*). Godine 1286. datira prvi dokument koji spominje Novi Tar, a od 14. st. Novi Tar počeo se označavati bez pridjeva, samo se za starije naselje obvezno koristio pojam Stari Tar.¹⁰ Dakle, u 14. st. napušten je Stari Tar, vjerojatno zbog neke epidemije, te nastaje Novi Tar koji živi do danas. Tar je do 1508. godine pripadao Pazinskoj knežiji, a otada Mletačkoj Republici.¹¹ U svibnju navedene godine dužd Leonardo Loredan prepušta Tar i njegovo područje upravi Općine Novigrad, pod kojom će ostati sve do 1806. godine, kada francuska vlast to administrativno preustrojava i Tar postaje općinom porečkog kantona.¹² Nakon Napoleonove uprave (1805. – 1813.) započinje austrijska uprava u Istri koja će trajati sve do 1918. godine. *Dugo 19. stoljeće* donijet će niz gospodarskih, društvenih, političkih i administrativnih promjena i na tarskom području. Na području Kotara Poreč polovicom 19. stoljeća postojalo je 17 *poreznih općina*, a Tar je zajedno sa Sv. Lovrečom, Vrsarom, Porečom i Novom Vasi sačinjavao glavne općine,

⁵ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 379–380.

⁶ *Isto*, str. 380.

⁷ Robert MATIJAŠIĆ, »Tar«, u: Miroslav BERTOŠA – Robert MATIJAŠIĆ (ur.), *Istarska enciklopedija* (dalje: *IE*), Leksikografski zavod Miroslava Krleža, Zagreb, 2005., str. 798.

⁸ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 300–301.

⁹ MATIJAŠIĆ, »Tar...«, str. 798–799.

¹⁰ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 324–325.

¹¹ Robert MATIJAŠIĆ – Đuro FABIJANOVIĆ, »Vabriga«, u: *IE*, str. 852.

¹² RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 338–341.

dok su Vabriga i Frata bile manje općine i neko vrijeme u nadležnosti Općine Nova Vas.¹³ Sedamdesetih godina 19. st. Općine Tar, Vabriga i Frata predale su zahtjev Pokrajinskom saboru Istre za dobivanje veće autonomije.¹⁴ Luka u Taru, uz vrsarsku i porečku, bila je među važnijima na Poreštini, a o tome svjedoči podatak da je samo 1858. godine u nju pristalo 848, a isplovilo 852 jedrenjaka.¹⁵ Austrijska je vlast 1819. željela otvoriti školu, ali zbog poteškoća u nalaženju učitelja to nije učinjeno, ali prije 1875. godine u Taru postoji škola na talijanskom jeziku.¹⁶

Vabriga je naselje udaljeno jedan kilometar od Tara. Područje je bilo naseljeno u rimsko doba o čemu svjedoče brojni ostatci rustičnih vila, a među njima je najvažnija ona na Lorunu.¹⁷ Naselje se prvi put spominje u 14. st. (*Albriga, Abriga, Gabriga*), a prije toga područje je pripadalo Taru.¹⁸ Od početka 16. st. u posjedu je Venecije, koja je u nekoliko navrata i u Vabrigu, Tar i Fratu naseljavala izbjeglice pred Osmanlijama iz Dalmacije.¹⁹

Naselje je Frata sraslo s Tarom, pa sačinjava njegovo južno predgrađe.²⁰ Područje je također bilo naseljeno u prapovijesti i rimskom razdoblju. Toponim je u svezi s raskršćivanjem šuma, koje su se u srednjem vijeku rasprostirale na ovom području, a stara tradicija dovodi u vezu vlasništvo cijelog područja s fratrima koji su u blizini imali samostan i crkvicu.²¹

Vremenska obuhvatnost

U ovom radu proučavana su prva tri desetljeća druge polovice 19. stoljeća. Prvi upis datira 3. siječnja 1850., a posljednji 26. prosinca 1880. godine. *Dugo 19. stoljeće* donosi niz promjena na istarsko tlo pa i na ovo analizirano mikropodručje. Istru »nije dotaknula nacionalna ni liberalna gorljivost četrdesetih godina«, ipak, postojao je »stalež značajne intelektualne razine i početnih nacionalnih osjećaja«.²² Razdoblje od 1851. do 1860. godine poznato je kao neoapsolutizam ili Bachov apsolutizam. U Istri počinje jačati i pojam nacije. Od 1848. godine Talijani su počeli »osjećati pripadnost određenom nacionalnom tijelu, u smislu naroda«, ali navedene godine širi se i ideja slavenstva te se u Trstu osniva *Slavjansko društvo*.²³ Za Istru je prekretnica bila 1861. godina kada je formiran Pokrajinski sabor sa sjedištem u Poreču.²⁴ Od 1870. godine u Istri dobiva zamah i hrvatsko-slovenski narodni

¹³ *Isto*, str. 342.

¹⁴ *Na ist. mj.*

¹⁵ *Na ist. mj.*

¹⁶ *Isto*, str. 343.

¹⁷ MATIJAŠIĆ – FABIJANOVIĆ, »Vabriga...«, str. 852.

¹⁸ *Na ist. mj.*

¹⁹ *Na ist. mj.*

²⁰ Nataša NEFAT, »Frata«, u: *IE*, str. 237.

²¹ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 322.

²² Egidio IVETIC, *Istra kroz vrijeme – Pregled povijesti Istre sa osvrtom na grad Rijeku*, Centro Ricerche Storiche Rovigno, Rovigno, 2009., str. 453.

²³ *Isto*, str. 458–459.

²⁴ *Isto*, str. 461.

preporod.²⁵ U Trstu se 1870. godine pokreće list *Naša sloga*, prvi politički list istarskih Hrvata.²⁶ Uslijedila je borba za političku prevlast između Talijana i Hrvata – Slovenaca u Istri. Osim burnog političkog života, došlo je do velikih gospodarskih i političkih promjena. Ustavotvorna skupština ukinula je 26. srpnja 1848. feudalni sustav, a potom je donijet i zakon o oslobođenju od feudalnih poreza na zemlju na način da je vrijednost feudalne imovine pretvorena u novac.²⁷ Dakle, feudalni sustav ne prestaje, ukinute su podaničke veze, ali seljaci (koloni ili kmetovi) i dalje su bili u nepovoljnom položaju jer nemajući novaca za kupnju zemlje i dalje su ovisili o vlasnicima zemlje. Otvaraju se agrarne ustanove, vinski podrumi, agrarni stručnjaci obilazili su ruralna područja, smanjila se proizvodnja maslinova ulja i opao je broj goveda, a i pastira je bilo sve manje.²⁸ To je razdoblje kada se povećao i broj stanovnika, porasli su i gradići i naselja, a bilo je i sve više seoskih domaćinstava u kojima je živjelo više obitelji.²⁹ Ovim kratkim prikazom značajnijih promjena, možemo zaključiti da je druga polovica 19. st. zaista donijela niz promjena u političkom, gospodarskom, društvenom, pa i kulturnom, zdravstvenom i obrazovnom životu istarskog stanovništva.

Broj stanovnika

Smatramo važnim navesti i broj stanovnika navedenog područja za razdoblje koje je analizirano. Donosimo pojedinačan prikaz broja stanovnika za Tar, Vabrigu i Fratu za 1857., 1869. i 1880. godinu (usp. Tablicu 1 i Grafikon 1).³⁰ U promatranom je razdoblju broj stanovnika Tara i Vabriga porastao, dok je broj stanovnika Frate znatno opao.

Tablica 1. Broj stanovnika Tara, Vabriga i Frate (1857., 1869., 1880.)

Broj stanovnika				
God.	Tar	Vabriga	Frata	Ukupno
1857.	604	229	194	1027
1869.	666	252	214	1132
1880.	756	297	76	1129

²⁵ Božo MILANOVIĆ, *Hrvatski narodni preporod u Istri*, izd. 2, Istarsko književno društvo »Jurja Dobrile«, Pazin, 1991.; Nevio ŠETIĆ, *Istra između tradicionalnog i modernog: ili o procesu integracije suvremene hrvatske nacije u Istri*, Naša sloga, Pazin, 1997.; Petar STRČIĆ, »O pravaštvu u Istri i na Kvarnerskim otocima krajem 60-ih i početkom 70-ih godina 19. stoljeća«, *Historijski zbornik*, 29/30, Zagreb, 1976./77., str. 347–364; Stipan TROGRLIĆ, »Odnos istarskih biskupa prema nacionalnom pitanju i prodoru liberalizma (1858-1918)«, *Riječki teološki časopis*, 8, Rijeka, 2000., str. 507–534; Vjekoslav BRATULIĆ, »Političke stranke u Istri za vrijeme narodnog preporoda«, u: Jakša RAVLIĆ (ur.), *Hrvatski narodni preporod u Dalmaciji i Istri*, Matica hrvatska, Zagreb, 1969., str. 289–334.

²⁶ Pored djela navedenih u gornjoj bilj. vidi i: Ivo GOLDSTEIN, *Hrvatska povijest*, Biblioteka Jutarnjeg lista, Zagreb, 2008., str. 275.

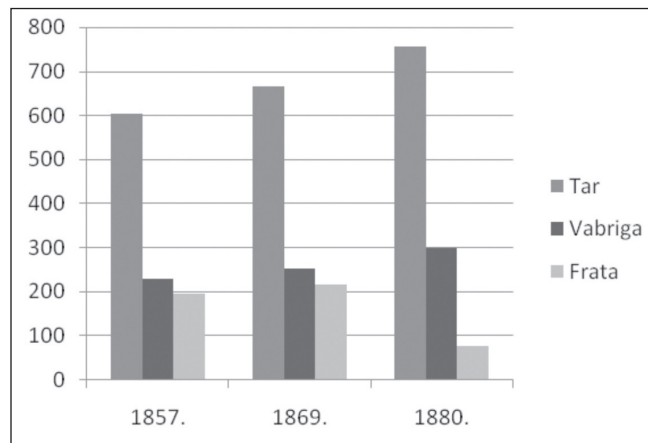
²⁷ IVETIĆ, *Istra kroz vrijeme...*, str. 456.

²⁸ *Isto*, str. 476.

²⁹ *Na ist. mj.*

³⁰ *Na ist. mj.*

Grafikon 1. Broj stanovnika Tara, Vabriga i Frate

Natalitet

Ukupan broj krštene djece

U razdoblju od 30 godina, odnosno od 1850. do 1880. godine, u župi Tar kršteno je 1349 djece. Najveći broj djece bio je kršten tri do pet dana nakon rođenja. Treba napomenuti da taj broj ne prikazuje i ukupan broj rođene djece. Moguće da su neka djeca bila druge vjeroispovijesti te se onda nisu upisivala u matičnu knjigu, iako je to češće za veće sredine gdje je vjerska raznolikost bogatija. Smrtnost je novorođenčadi bila velika te se djeca koja su se radala mrtva ili nisu uspjela dobiti sakrament krštenja nisu upisivala u knjigu krštenih. Vjerojatno je taj broj bio mali jer ako je dijete bilo u opasnosti, bivalo je kršteno od strane babice ili drugih prisutnih prilikom poroda, a ako je ono preživjelo, svećenik bi obnovio sakrament krštenja. U prethodnom razdoblju, odnosno između 1815. i 1849., u župi Tar kršteno je 667 djece.³¹ Dakle, u prethodne 33 godine broj krštene djece bio je znatno manji jer su Vabriga i Frata predstavljale odvojene župe te se upis u matične knjige vodio posebno.

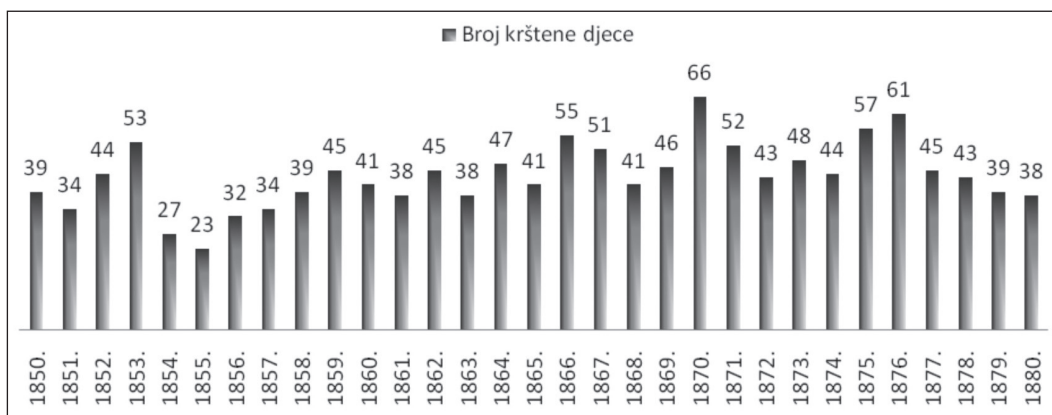
Prosječno se krstilo 43,5 djece godišnje (v. Grafikon 2). Naravno da je taj broj oscilirao. Najmanji broj rođene djece odnosi se na 1855. godinu kada je upisano samo 23 krštenih. Za 1870. godinu zabilježen je najveći broj krštene djece, odnosno 66 djece. Za bolje shvaćanje uzroka tih varijacija, treba uključiti širu sliku događanja koja je utjecala na pad ili rast broja rođene djece. Rino Cigui pisao je o pojavi epidemija kolere 1855. godine na području Pićna i okolice.³² Jakov Jelinčić govori o epidemiji kolere na području Buzeta i okolice iste

³¹ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 387.

³² Rino CIGUI, »Il colera nella storia istriana del XIX secolo e l'epidemia del 1855 a Pedena«, u: Robert MATIJAŠIĆ – Elvis ORBANIĆ (ur.), *Pićanska biskupija i Pićanština. Zbornik radova međunarodnog znanstvenog skupa održanog 23. i 24. listopada 2008. godine*, Državni arhiv u Pazinu, Pazin, 2012., str. 108.

godine.³³ Kolera je 1817. krenula iz Indije prema Europi, a prva epidemija kolere u Istri izbila je 1849. godine, međutim, druga velika epidemija 1855. bila je znatno pogubnija za stanovnike Istre.³⁴ Austrijska vlast davala je mnoge naputke na raznim jezicima, a između ostalog oni govore o preporuci osnivanja zdravstvenih kordona, da se prijave sumnjivi slučajevi, dezinficiraju pisma koja dolaze iz sumnjivih krajeva i sl.³⁵ Župu Tar također 1855. godine zahvaćaju te nedaće. Naime, te je godine umrla 41 osoba, od »kojih 10 od kolere (*chollera*), a ostalo od iznemoglosti, gladi (*consumptio*) i glista (*febris verminosa*)«. ³⁶

Grafikon 2. Broj krštene djece po godinama u župi Tar (1850. – 1880.)

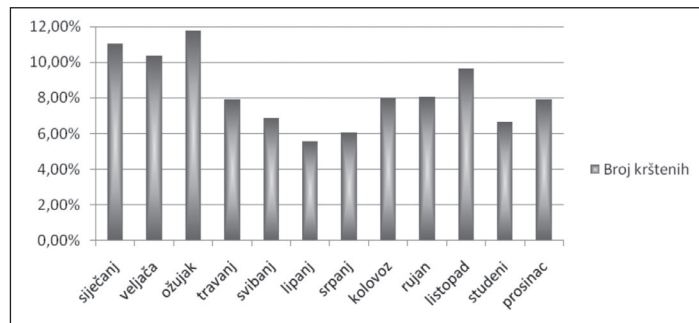
Zanimljivo je pregledati i broj krštenih po mjesecima (usp. Grafikon 3 i Tablicu 2). Najveći je broj djece bio kršten u siječnju, veljači i ožujku dok je najmanje krštenih bilo u lipnju i srpnju. Upravo je tijekom ljeta vidljivo kako nije bilo krštenih po čitave mjesece. To vrijedi za svibanj 1854., lipanj 1855., 1856. i 1865., srpanj 1855., 1856., 1861. i 1877. te za kolovoz 1855. i 1856. godine. Dakle, tri mjeseca uzastopno (lipanj, srpanj i kolovoz) nije bilo krštenih, i to čak dvije godine uzastopno (1855. i 1856.). Na takav trend utjecalo je vrijeme začeća, ali ritmu rođenja i začeća posvećeno je posebno poglavlje.

³³ Jakov JELINČIĆ, »Neke epidemije u Buzetskom kraju s posebnim osvrtom na veliku epidemiju kolere 1855. godine«, *Buzetski zbornik*, 11, Buzet, 1987., str. 164.

³⁴ *Na ist. mj.*

³⁵ *Isto*, str. 165.

³⁶ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 385.

Grafikon 3. Kretanje broja krštenih po mjesecima u župi Tar (1850. – 1880.)**Tablica 2.** Kretanje broja krštenih po mjesecima u župi Tar (1850. – 1880.)

Mjesec	Broj krštenih	%	Mjesec	Broj krštenih	%
Siječanj	149	11,05	Srpanj	82	6,08
Veljača	140	10,38	Kolovoz	108	8,01
Ožujak	159	11,79	Rujan	109	8,08
Travanj	107	7,93	Listopad	130	9,64
Svibanj	93	6,89	Studeni	90	6,67
Lipanj	75	5,56	Prosinac	107	7,93

Omjer krštene ženske i muške djece

U razdoblju od 1850. do 1880. godine u Taru je kršteno 1349 djece, od čega je bilo 630 djevojčica i 719 dječaka. Dakle, ženska su djeca činila 46,70 %, a muška 53,30 % (Grafikon 4). Broj rođene muške na 1000 ženske djece izražava se koeficijentom maskuliniteta, odnosno ženske djece na 1000 muške koeficijentom feminiteta.³⁷ Iz toga proizlazi da je koeficijent maskuliniteta u tom tridesetogodišnjem razdoblju iznosio 1.141, a koeficijent feminiteta 876. Spolna struktura varirala je svake godine (Tablica 3 i Grafikon 5). Godine 1856. rođen je jednak broj muške i ženske djece (16), a ista se situacija ponovila i 1861. godine (19). Velika razlika zabilježena je 1870. godine kada je rođeno čak deset dječaka više (38 : 28). Zabilježene su također godine u kojima je kršten veći broj djevojčica, a najveća je razlika zabilježena 1854. (16 : 11).³⁸

Za prethodno razdoblje, odnosno od 1815. do 1849. godine u župi Tar također je kršten veći broj muške djece (336 : 289).³⁹ Vrsar, primjerice, u razdoblju od 1681. do 1780. godine

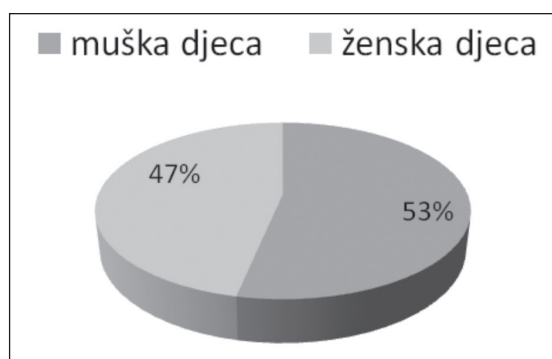
³⁷ Stjepan KRIVOŠIĆ, *Stanovništvo i demografske prilike u sjeverozapadnoj Hrvatskoj u XVIII. i prvoj polovini XIX. stoljeća*, Zavod za znanstveni rad HAZU Varaždin, Varaždin, 1991., str. 45.

³⁸ HR-DAPA-429, 514 Matična knjiga krštenih Tar 1850-1869, *Zbirka matičnih knjiga krštenih župe Tar*, god. 1854.

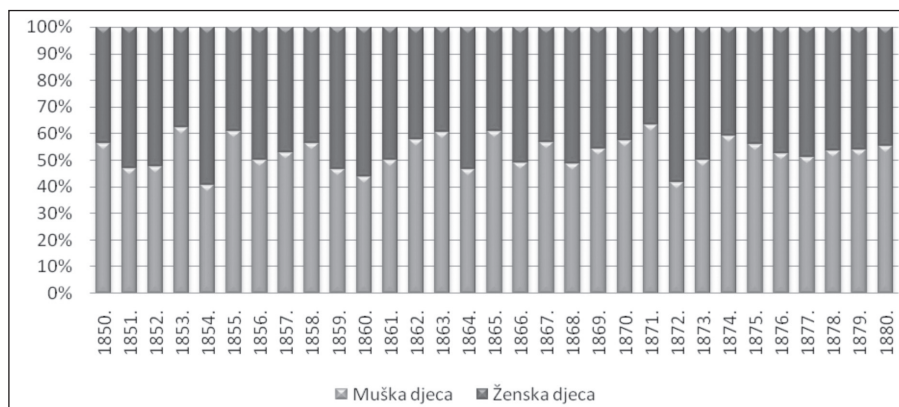
³⁹ RATKOVIĆ i dr., *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 383.

također broji veći broj muške djece (51,5 %).⁴⁰ No, u susjednom je Novigradu zabilježen veći broj ženske djece, odnosno u razdoblju od 1591. do 1800. godine rođeno je 50,4 % ženske djece.⁴¹ Svojevrsno je demografsko pravilo da se rađa više muškaraca nego žena. To pokazuje i većina primjera, izuzev Novigrada. Zanimljiv je i slučaj sa župom Miljevci u Šibenskoj županiji gdje je krajem 17. i početkom 18. st. bilo 67 % muške i 33 % ženske djece, dakle, čak 44 % više rođene muške djece.⁴²

Grafikon 4. Odnos broja muške i ženske krštene djece u župi Tar (1850. – 1880.)

Grafikon 5. Kretanje ukupnog broja krštene djece u župi Tar (1850. – 1880.)

⁴⁰ Marino BUDICIN, »Alcune linee e fattori di sviluppo demografico di Orsera nei secoli XVI – XVIII«, *Atti del Centro di ricerche storiche Rovigno*, vol XVIII, Rovigno, 1988., str. 111–113.

⁴¹ ISTI, »L'andamento della popolazione a Cittanova nei secoli XVI – XVIII«, *Atti del Centro di ricerche storiche Rovigno*, vol XIX, Rovigno, 1989., str. 93.

⁴² Zoran LADIĆ – Goran BUDEČ, »O nekim aspektima demografske, društvene i obiteljske povijesti Pićna u drugoj polovici 17. stoljeća prema matičnim knjigama krštenih (rođenih)«, u: MATIJAŠIĆ – ORBANIĆ (ur.), *Pićanska biskupija...*, str. 97.

Tablica 3. Broj krštene muške i ženske djece u župi Tar (1850. – 1880.)

Godina	Broj upisa krštenih			Godina	Broj upisa krštenih		
	M	Ž	Ukupno		M	Ž	Ukupno
1850.	22	17	39	1866.	27	28	55
1851.	16	18	34	1867.	29	22	51
1852.	21	23	44	1868.	20	21	41
1853.	33	20	53	1869.	25	21	46
1854.	11	16	27	1870.	38	28	66
1855.	14	9	23	1871.	33	19	52
1856.	16	16	32	1872.	18	25	43
1857.	18	16	34	1873.	24	24	48
1858.	22	17	39	1874.	26	18	44
1859.	21	24	45	1875.	32	25	57
1860.	18	23	41	1876.	32	29	61
1861.	19	19	38	1877.	23	22	45
1862.	26	19	45	1878.	23	20	43
1863.	23	15	38	1879.	21	18	39
1864.	22	25	47	1880.	21	17	38
1865.	25	16	41				

Izvanbračna djeca

Djeca su se mogla roditi u braku i izvan njega. U matičnim knjigama krštenih nalazi se rubrika u kojoj se bilježilo je li krštenik bio »zakonito« (*legitimi*) ili »nezakonito« (*illegitimi*) dijete. Prema Miroslavu Bertoši matične su knjige nastojale i u vremenu europske tranzicije, »u doba traženja kompromisa između svijeta koji je nestajao i onog kojeg se rađao, očuvati moralnu stegu, ali i nadzirati i usmjeravati one koji su ih kršili«. ⁴³ Na broj izvanbračne djece utjecali su društveni, gospodarski i ostali činitelji, ali i sredina. Ruralne su sredine bile zatvorene i konzervativne, moralna je stega bila snažnija, u takvim je sredinama broj stanovnika bio manji i svi su se međusobno poznavali, pa je i bilo koju vrstu intime bilo teško prikriti. ⁴⁴ Stoga ne čudi činjenica da je u malim sredinama župnik bio upoznat i o ocu izvanbračnog djeteta te bi njegovo ime i upisao u matičnu knjigu. ⁴⁵ Za izvanbračnu je djecu glavni *krivac* bila žena, udana ili neudana, »jer se ženinu nevjeru smatralo težim prijestupom od muškarčeve, te se u njoj ogledao moralni pad«. ⁴⁶ Društvene su promjene u velikoj mjeri također utjecale na broj izvanbračne djece. Razvoj

⁴³ Miroslav BERTOŠA, »Matične knjige – arhivsko vrelo o demografskim previranjima predindustrijske Europe«, *Vjesnik Državnog arhiva u Rijeci*, br. 41/42, Rijeka, 2000., str. 349.

⁴⁴ LADIĆ – BUDEČ, »O nekim aspektima demografske...«, str. 97.

⁴⁵ BERTOŠA, »Matične knjige – arhivsko vrelo...«, str. 349.

⁴⁶ Slaven BERTOŠA, »Nati nel medesimo parto: Slučajevi rođenja blizanaca u Puli – prema podacima iz novovjekovnih matičnih knjiga«, u: Marija MOGOROVIĆ CRLJENKO (ur.), *Filii, filiae...: položaj i*

velikih manufaktura, a potom i industrijalizacija, »dovodio je u gradove i seljačku radnu snagu, a pri tome su se popuštale tradicionalne patrijarhalne stege«, te se broj izvanbračne djece i nezakonitih brakova povećavao.⁴⁷ U 19. st. mijenjaju se shvaćanja i stavovi prema izvanbračnosti, odnosno oni postaju liberalniji.⁴⁸ U Dubrovniku se broj izvanbračne djece znatno povećao u 19. u odnosu na 17. i 18. st. (od 13,64 % na 33 %).⁴⁹ No, za bolje shvaćanje povećanja ili smanjenja broja izvanbračne djece treba u prvom planu promatrati lokalnu situaciju, a potom to usporediti s trendovima za određeno razdoblje na širem području. Primjerice, na povećanje broja izvanbračne djece u Dubrovniku tijekom 19. st. utjecala je veća koncentracija vojske u Gradu, odnosno porastao je broj privremenih doseljenika.⁵⁰

Prije analize podataka o izvanbračnoj djeci u župi Tar, osvrnut ćemo se na odnos zajednice, odnosno društva prema toj *nezakonitoj* djeci. U svakidašnjoj komunikaciji zabilježenoj u iskazima svjedoka prilikom bračnih procesa vođenih u knjigama bračnih sporova Porečke biskupije početkom 17. st., koje je proučavala Marija Mogorović Crljenko, koriste se nazivi: *bastardel*, *bastardello*, *creatura bastarda*, *procreato una putina bastarda*, *bastardo*.⁵¹ Izraz *bastardus* pojavljuje se i u dvigradskom, buzetskom, oprtaljskom, bujskom i vodnjanskom statutu, dok labinski statut posjeduje izraz *fiol de putana*.⁵² Iako se ti izrazi pojavljuju gotovo dva stoljeća prije u ovom radu proučavanog razdoblja, takvi su se izrazi nastavili koristiti i dalje. U obrađenim matičnim knjigama, međutim, ne nailazi se na pogrđne nazive. Sva djeca rođena izvan zakonite veze nose jednaka imena kao i zakonita djeca, jedino su označeni pod rubrikom nezakonitih i nemaju navedeno ime oca. No, u slučajevima izvanbračne djece opis je majčina podrijetla detaljniji. Primjerice, 20. veljače 1877. rođen je Mateo, čiji otac nije bio poznat, dok je za majku navedeno: *Catharina vidua Ioannis Braicovich fil. Martini, nata Stanissa filia Antonii def. Iacobi et Euphemia Bernazza fil. Gregorii*.⁵³ Vidimo, dakle, detaljan prikaz majčina podrijetla, čak se navodi ime i prezime njezine majke, odnosno bake djeteta. Kad je riječ o zakonitoj djeci, navodi se samo prezime i ime oca dotične majke. Izvanbračna djeca smatrana su sramotom ne samo za majku nego i za cijelu njezinu obitelj. U matičnoj knjizi župe Tar u razdoblju od 1815. do 1849. godine kod dvoje djece koja su imala istoga, nezakonitog oca, a različite majke, upisano je da su djeca »nečista« (*spurio*), dok je očevo ime svećenik naknadno upisao i

uloga djece na jadranskom prostoru. Zbornik IV. istarskog povijesnog biennala, Državni arhiv u Pazinu – Sveučilište Jurja Dobrile u Puli – Zavičajni muzej Poreštine, Poreč, 2011., str. 147.

⁴⁷ Slaven BERTOŠA, *Život i smrt u Puli. Starosjeditelji i doseljenici od XVII. do početka XIX. stoljeća*, Matica hrvatska, Pazin, 2002., str. 203.

⁴⁸ Nenad VEKARIĆ i dr., *Vrijeme ženidbe i ritam poroda (Dubrovnik i njegova okolica od 17. do 19. stoljeća)*, Zavod za povijesne znanosti u Dubrovniku HAZU, Zagreb – Dubrovnik, 1999., str. 99.

⁴⁹ Nenad VEKARIĆ – Božena VRANJEŠ-ŠOLJAN, »Počeci demografske tranzicije u Hrvatskoj«, *Anali Zavoda za povijesne znanosti HAZU u Dubrovniku*, sv. 47, Dubrovnik, 2009., str. 47.

⁵⁰ *Na ist. mj.*

⁵¹ Marija MOGOROVIĆ CRLJENKO, »Odnos prema nezakonitoj djeci u istarskim komunalnim društvima od kraja 15. do sredine 17. stoljeća«, u: ISTA (ur.), *Filii, filiae...*, str. 151.

⁵² *Isto*, str. 152.

⁵³ HR-DAPA-429, 515 Matična knjiga krštenih Tar 1869-1912, *Zbirka matičnih knjiga krštenih župe Tar*, god. 1877.

uz njegovo ime dodao riječ »sramotno« (*scandaloso*).⁵⁴ Taj nezakoniti status najviše je pogađao samu nezakonitu djecu, »cijeli su život bili obilježeni kao nezakoniti, često ih se smatralo manje vrijednima, a ponekad su i sami sebe takvim određivali (*io sono un bastardo*)«.⁵⁵

U župi Tar u razdoblju od 1850. do 1880. od ukupno 1349 krštene djece, 90 ih je zabilježeno kao nezakonito, da bi potom 29 djece bilo ozakonjeno. Dakle, nezakonite djece bilo je 61, odnosno 4,52 % u ukupnom broju krštene djece (Grafikon 6). Broj je izvanbračne djece varirao iz godine u godinu (Tablica 4). Zanimljivo je uočiti kako čak četiri godine za redom nije bilo nezakonite djece, od 1854. do 1857., dok se najviše nezakonite djece rodilo 1872. godine kada ih je zabilježeno 5, odnosno 11,63 % izvanbračne djece u ukupnom broju krštenih.⁵⁶ U susjednom Novigradu u razdoblju od 1671. do 1800. bilo je 0,8 % nezakonite djece.⁵⁷ Nizak broj nezakonite djece bilježi i Vrsar, u razdoblju od 1741. do 1780. kada je zabilježeno svega 0,2 % izvanbračne djece.⁵⁸ U Buzetu je u periodu od 1870. do 1880. godine zabilježeno 2,35 % nezakonite djece.⁵⁹ Dakle, kad usporedimo s drugim obližnjim krajevima, vidimo da je udio izvanbračne djece u Taru bio viši.

Zanimljiv je primjer Katarine Paris koja je rodila čak petero nezakonite djece čija su imena: *Aurelia Rosa* (1871.), *Erminia Elisabeth Antonia* (1874.), *Beatrix Erminia* (1876.), *Matheus* (1877.), *Maria* (1878.) i *Antonius Aloysius Iosephus* (1879.).⁶⁰ Sva su djeca navedena kao nezakonita, a pod rubrikom majke pojavljuju se uvijek isti opisi. Naime, Katarina Paris supruga je Antona Turka koji izjavljuje da se ne smatra ocem djeteta jer je za vrijeme djetetova začeća on bio u službi kod izvjesnog Antuna Kramara. To je jedini slučaj u kojem su nezakonita djeca zabilježena kod majke koja je bila u braku, dok je u drugim slučajevima majka nezakonite djece zabilježena kao nečija kći ili udovica. Zanimljiv je i slučaj Justine Stojnić koja je 18. lipnja 1867. rodila blizance Franju (*Franciscus*) i Alojza (*Aloysius*) koji su zabilježeni kao nezakoniti.⁶¹

No, bilo je veza u kojima su se muškarac i žena brinuli o svojoj nezakonitoj djeci, a riječ je o ljubavnim vezama koje najčešće nisu mogle biti ozakonjene brakom, »bilo da je jedan od partnera bio već u braku, ili su bili različitog društvenog statusa, ili je među njima postojala određena ženidbena zapreka te se nisu mogli vjenčati«.⁶² Jedan se zanimljiv primjer ljubavne, ali neozakonjene veze nalazi i u analiziranoj matičnoj knjizi. Naime, 15. svibnja 1859. rođen je Antun, sin Ursule Bigot, zabilježen je kao nezakonit, da

⁵⁴ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 385.

⁵⁵ S. BERTOŠA, »Nati nel medesimo parto...«, str. 160–161.

⁵⁶ HR-DAPA-429, 515 MKK Tar 1869-1912, god. 1872.

⁵⁷ BUDICIN, »L'andamento della popolazione a Cittanova...«, str. 94.

⁵⁸ ISTI, »Alcune linee e fattori di sviluppo demografico di Orsera...«, str. 116.

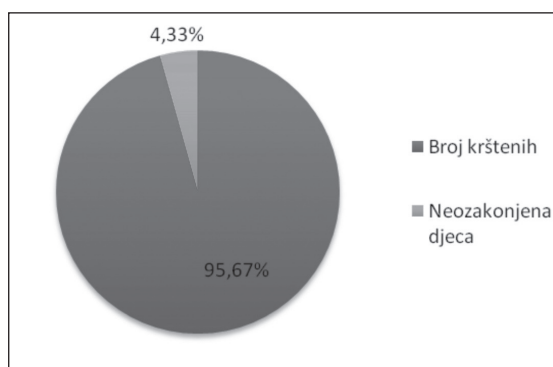
⁵⁹ VEKARIĆ – VRANJEŠ-ŠOLJAN, »Počeci demografske tranzicije u Hrvatskoj...«, str. 47.

⁶⁰ HR-DAPA-429, 515 MKK Tar 1869-1912, god. 1871., 1874., 1876., 1877., 1878. i 1879.

⁶¹ *Isto*, 514 MKK Tar 1850-1869, god. 1867.

⁶² Marija MOGOROVIĆ CRLJENKO, *Druga strana braka – Nasilje i ilegitalnost u (izvan)bračnim vezama na području Porečke biskupije u prvoj polovici 17. stoljeća*, Srednja Europa, Zagreb, 2012., str. 272.

bi potom to bilo prekríženo i dodano da je zakonit.⁶³ U matičnoj knjizi umetnut je papir datiran 18. travnjem 1859. prema kojemu je Anton Kodnik iz Frate pozvan u vojnu službu. No, u slučaju da umre u ratu, od bolesti ili mu na neki način bude onemogućeno vratiti se u domovinu, želi da pola dobara njegovih roditelja koja njemu pripadaju, budu predana Ursuli Bigot, njegovoj zaručnici. Zahtijeva također da njegova zaručnica ostane živjeti u njegovoj kući, a pri povratku ju namjerava vjenčati. Budući da je Ursula bila trudna, on je priznao dijete kao svoje te je tražio da bude kršteno na njegovo ime kao da je začeto u zakonitu braku.⁶⁴ Dana 27. ožujka 1862. krštena je Marija, kći Antuna Kodnika i Ursule Bigot.⁶⁵ Naime, Marija je krštena u Poreču, pa upisana u matičnu knjigu župe Tar, a na dnu je umetnut papir na kojemu stoji da je dijete kršteno u Poreču i navedeno je kao zakonito. Vjerojatno su se u međuvremenu Ursula i Antun vjenčali.

Grafikon 6. Broj izvanbračne djece u odnosu na ukupan broj krštenih u župi Tar (1850. – 1880.)

Tablica 4. Broj izvanbračne djece i broj ozakonjene djece po godinama u župi Tar (1850. – 1880.)

God.	Izvanbračna djeca			
	Broj krštenih	Ozakonjena djeca	Neozakonjena djeca	Postotak neozakonjene djece (%)
1850.	39	1	0	0
1851.	34	2	2	5,88
1852.	44	0	2	4,55

⁶³ HR-DAPA-429, 514 MKK Tar 1850-1869, god. 1859.

⁶⁴ *Il qui presente Antonio Codnik fu Matteo di Fratta soldato in Riserva dell'infanteria marina essendo chiamato al corpo militare nel caso che soccambase di malattia naturale o restase uciso in guera od in qualcun'altra maniera, e che percio non gli fosse possibile di ritornare in patria vuole ad intenda che in quel caso sia la meta della facolta paterna e materna a lui appartenute di Ursula figlia di Gio. Batta Bigot sua fidanzata, la quale vuole rimanga intanto in casa di lui e subito nel ritorno intende di sposarla. Sicome poi esa Ursula Bigot si trova prosima al parto egli riconosce la prole nasitura per sua e per cioè domanda ora per allora, sia quella prole batezzata a suo nome come che fosse procreata da legittimo matrimonio e preuiendo al padre sia ghia successore nella redita. Detto e confermato in tute le sue parti dello steso Antonio Codnik fu Matteo in presenza de sottoscrito testimoni perche illetterato lo conferma col segno di croce., u: HR-DAPA-429, 514 MKK Tar 1850-1869, god. 1867.*

⁶⁵ Isto, god. 1862.

1853.	53	1	2	3,77
1854.	27	0	0	0
1855.	23	1	0	0
1856.	32	0	0	0
1857.	34	0	0	0
1858.	39	0	1	2,56
1859.	45	2	1	2,22
1860.	41	2	3	7,32
1861.	38	0	0	0
1862.	45	1	2	4,44
1863.	38	1	1	2,63
1864.	47	1	1	2,13
1865.	41	0	4	9,76
1866.	55	3	2	3,64
1867.	51	0	4	7,84
1868.	41	1	2	4,88
1869.	46	1	4	8,70
1870.	66	2	4	6,06
1871.	52	1	2	3,85
1872.	43	0	5	11,63
1873.	48	1	2	4,17
1874.	44	0	1	2,27
1875.	57	1	4	7,02
1876.	61	1	5	8,20
1877.	45	1	2	4,44
1878.	43	0	2	4,65
1879.	39	3	0	0
1880.	38	2	3	7,89
Ukupno	1349	29	61	

Rađanje blizanaca

U promatranom razdoblju od 1850. do 1880. godine u župi Tar kršteno je 13 parova blizanaca. U odnosu na ukupan broj krštene djece, blizanci su činili 1,89 % (Grafikon 7). U prethodnom je razdoblju (1815. – 1847.) u župi Tar kršteno 11 parova blizanaca, odnosno 3,30 %.⁶⁶ Udio blizanaca u Buzetu u razdoblju od 1870. do 1880. godine činio je 2,89 %, ⁶⁷ a u razdoblju od 1613. do 1817. godine u Puli čak 4,03 %.⁶⁸ No, udio blizanaca mogao je biti i puno veći. Primjerice, u pićanskoj matičnoj knjizi krštenih od 1664. do 1677. zabilježeno je 7 % blizanaca!⁶⁹

⁶⁶ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 384.

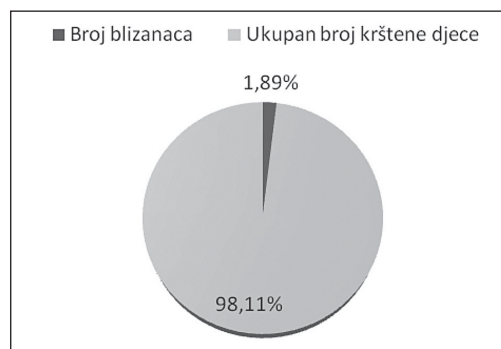
⁶⁷ VEKARIĆ – VRANJEŠ-ŠOLJAN, »Počeci demografske tranzicije u Hrvatskoj...«, str. 49.

⁶⁸ S. BERTOŠA, »Nati nel medesimo parto...«, str. 164.

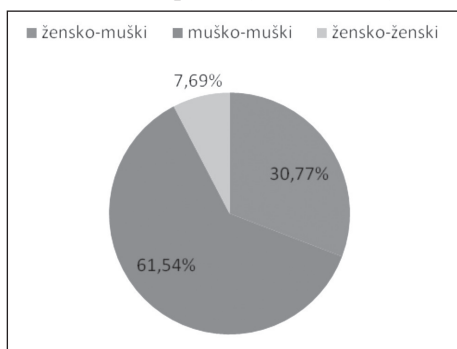
⁶⁹ LADIĆ – BUDEČ, »O nekim aspektima demografske...«, str. 99.

Za 1863., 1866. i 1867. godinu zabilježena su po dva para blizanaca. Prvi su zabilježeni blizanci 21. siječnja 1852., a riječ je o Mariji i Antunu, djeci Ivana Vatovca i Marije Tomaselli.⁷⁰ Krsni su kumovi bili isti za 12 parova. Gore spomenuta Justina Stojnić rodila je blizance 17. lipnja 1867., otac je bio »nepoznat« (*ignotus*), a to su jedini blizanci koji su u promatranom razdoblju imali različite kumove.⁷¹ Spolna struktura unutar parova blizanaca krštenih u župi Tar prikazuje da je najviše bilo muško-muških (8 parova), potom žensko-muških (4 para), dok je žensko-ženski par zabilježen samo jedanput (Grafikon 8). I prema analizama Slavena Bertoše za Pulu u razdoblju od 1613. do 1817. godine, također je najviše bilo muško-muških (49), potom muško-ženskih (39) te najmanje žensko-ženskih (28) parova.⁷² Smrtnost je blizanaca bila izrazito visoka. Od 26 krštenih umrlo ih je 20, odnosno stopa je smrtnosti bila 76,92 % kod blizanaca za župu Tar u razdoblju od 1850. do 1880. godine. Samo za jedan par, žensko-ženski, nije zabilježena smrt – obje su djevojčice preživjele. U Puli je u razdoblju od 1613. do 1817. godine stopa smrtnosti bila puno manja te je iznosila 17,65 %.⁷³

Grafikon 7. Udio blizanaca u ukupnom broju krštene djece u župi Tar (1850. – 1880.)

Grafikon 8. Spolna raspoređenost blizana-ca u župi Tar (1850. – 1880.)

Smrt novorođenčadi

Župnik je u matičnu knjigu krštenih bilježio i djecu koja su umrla nedugo nakon rođenja. Pored njihova imena upisan je znak križa. Na temelju toga analizirano je koliko je djece umiralo po godini te u kojim je mjesecima smrtnost bila veća. Treba naglasiti da župnik najvjerojatnije nije uvijek zabilježio smrt djeteta. Za točne rezultate treba stoga proučiti matičnu knjigu umrlih za promatrano razdoblje. Na temelju upisa u matičnu knjigu krštenih, pak, smrtnost je novorođenčadi bila najviša u hladnim mjesecima, odnosno u siječnju, veljači, listopadu, studenom i prosincu (Grafikon 9 i Tablica 5). U siječnju je stopa smrtnosti bila čak 13,45 %. U ljetnim je mjesecima ona bila izrazito niža, pogotovo u lipnju (3,8 %) i srpnju (4,68 %), ali je također i broj djece rođene u tim mjesecima bio manji.

⁷⁰ HR-DAPA-429, 514 MKK Tar 1850-1869, god. 1852.

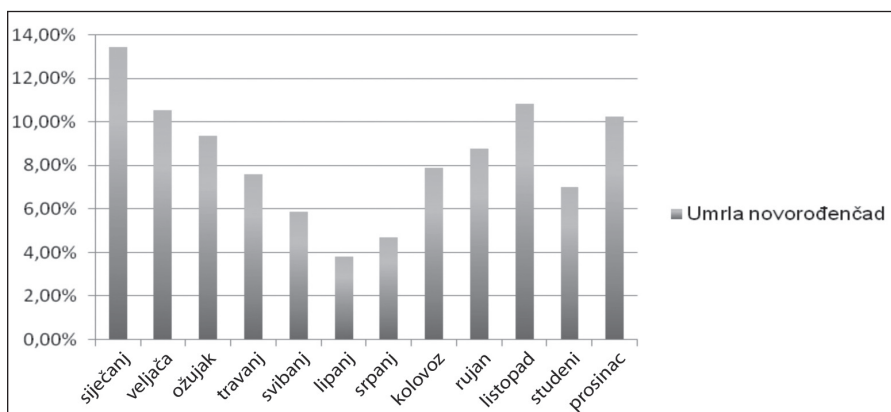
⁷¹ *Isto*, god. 1867.

⁷² S. BERTOŠA, »Nati nel medesimo parto...«, str. 164.

⁷³ *Isto*, str. 164–165.

Tablica 6 prikazuje broj umrle novorođenčadi po godinama. U proučavanom razdoblju od 1850. do 1880. godine u prosjeku je stopa smrtnosti novorođenčadi iznosila 26,89 %. Za točne zaključke treba proučiti matičnu knjigu umrlih kako bi se vidjelo je li određena epidemija ili neka druga nedaća utjecala na povećanje broja umrlih. Najveća stopa smrtnosti zabilježena je 1855. godine kada je iznosila čak 65,22 %. Već je bilo spomena kako je navedene godine zabilježena smrt 41 osobe, od čega je 10 umrlo od kolere, a ostale od iznemoglosti, gladi i glista.⁷⁴

Grafikon 9. Smrtnost novorođenčadi po mjesecima u župi Tar (1850. – 1880.)

Tablica 5. Smrtnost novorođenčadi po mjesecima u župi Tar (1850. – 1880.)

Mjesec	Broj krštenih	Broj umrle novorođenčadi	%	Mjesec	Broj krštenih	Broj umrle novorođenčadi	%
Siječanj	147	46	13,45	Srpanj	78	16	4,68
Veljača	142	36	10,53	Kolovoz	116	27	7,89
Ožujak	152	32	9,36	Rujan	114	30	8,77
Travanj	103	26	7,6	Listopad	120	37	10,82
Svibanj	90	20	5,85	Studeni	92	24	7,02
Lipanj	79	13	3,8	Prosinač	116	35	10,23

Tablica 6. Smrtnost novorođenčadi po godinama u župi Tar (1850. – 1880.)

Godina	Broj krštenih	Broj umrlih	%	Godina	Broj krštenih	Broj umrlih	%
1850.	39	12	30,77	1866.	55	9	16,36
1851.	34	13	38,24	1867.	51	18	35,29
1852.	44	22	50,00	1868.	41	8	19,51
1853.	53	22	41,51	1869.	46	13	28,26

⁷⁴ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 385.

1854.	27	12	44,44	1870.	66	9	13,64
1855.	23	15	65,22	1871.	52	7	13,46
1856.	32	12	37,50	1872.	43	9	20,93
1857.	34	13	38,24	1873.	48	11	22,92
1858.	39	7	17,95	1874.	44	6	13,64
1859.	45	6	13,33	1875.	57	12	21,05
1860.	41	14	34,15	1876.	61	5	8,20
1861.	38	9	23,68	1877.	45	9	20,00
1862.	45	13	28,89	1878.	43	13	30,23
1863.	38	10	26,32	1879.	39	11	28,21
1864.	47	10	21,28	1880.	38	6	15,79
1865.	41	6	14,63				

Sezonsko kretanje rođenja i začeca

Mjesečna distribucija rođene djece, odnosno mjesečna distribucija njihova začeca, u najvećoj je mjeri ovisila o količini posla tijekom pojedinih razdoblja u godini, ali i o drugim čimbenicima, kao što su sezonske varijacije seksualnih poriva, meteorološke prilike, određene nedaće (epidemije, ratovi i dr.), pravila društvenog ponašanja u određenim sredinama.⁷⁵ Budući da Tar i njegova okolica predstavljaju ruralnu sredinu, poljoprivredni su radovi najviše utjecali na začeca. Tu su i crkvene zabrane koje utječu »posredno na sezonsko kretanje začeca putem sezonskog kretanja vjenčanja na koje ove zabrane najneposrednije djeluju«. ⁷⁶ Za vrijeme korizme i adventa te u još nekim razdobljima u godini, Crkva je zabranjivala sklapanje brakova, a prema kanonskim propisima supružnici nisu trebali prakticirati intimne odnose za trajanja korizme, adventa, nedjelja, blagdana, babinja, itd.⁷⁷

Na primjeru matične knjige krštenih župe Tar u razdoblju od 1850. do 1880. vidimo da je najviše djece bilo rođeno u ožujku (11,27 %), a najmanje u srpnju (5,78 %), odnosno najveći broj začeca bio je u lipnju, a najmanji u listopadu (Tablica 7 i Grafikon 10). Najveći su utjecaj na vrijeme začeca imali poljoprivredni radovi koji su bili najintenzivniji u ranu jesen, pa je u rujnu i listopadu broj začeca bio najmanji. Prema ovim podacima crkvene norme nisu značajno utjecale na razdoblje začeca. Sličan trend bilježe i ostali istarski krajevi. Primjerice, Buzet je u razdoblju od 1870. do 1880. najmanje začetih imao u listopadu (7,05 %).⁷⁸ Istraživanja Egidija Ivetica za Poreč u razdoblju od 1711. do 1800. također pokazuju da je najmanje začeca bilo u rujnu.⁷⁹

⁷⁵ LADIĆ – BUDEČ, »O nekim aspektima demografske...«, str. 95.

⁷⁶ KRIVOŠIĆ, *Stanovništvo i demografske prilike...*, str. 49.

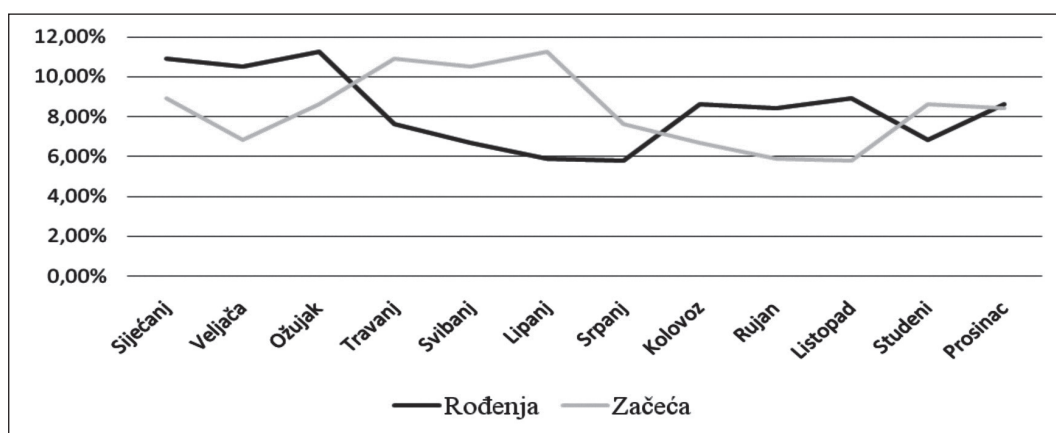
⁷⁷ Marija MOGOROVIĆ CRLJENKO, *Nepoznati svijet istarskih žena – Položaj i uloga žene u istarskim komunalnim društvima: primjer Novigrada u 15. i 16. stoljeću*, Srednja Europa, Zagreb, 2006., str. 60.

⁷⁸ VEKARIĆ – VRANJEŠ – ŠOLJAN, »Počeci demografske tranzicije u Hrvatskoj...«, str. 42.

⁷⁹ Egidio IVETIC, »La popolazione di Parenzo nel settecento: aspetti, problemi ed episodi del movimento demografico«, *Atti del Centro di ricerche storiche Rovigno*, vol XXI, Rovigno, 1991., str. 170–171.

Tablica 7. Mjesečna distribucija rođenja i začeca u župi Tar (1850. – 1880.)

Mjesec rođenja	I.	II.	III.	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.
Mjesec začeca	IV.	V.	VI.	VII.	VIII.	IX.	X.	XI.	XII.	I.	II.	III.
Broj	147	142	152	103	90	79	78	116	114	120	92	116
%	10,9	10,53	11,27	7,64	6,67	5,86	5,78	8,6	8,45	8,9	6,82	8,6

Grafikon 10. Mjesečna distribucija rođenja i začeca u župi Tar (1850. – 1880.)

Imena i prezimena

U matičnim knjigama župe Tar (1850. – 1880.) imena su zapisivana najčešće na latinskom jeziku, ali mogu se pronaći nazivi i na talijanskom i na hrvatskom jeziku. Tako se na talijanskom mogu pronaći imena poput: Cattarina, Emma, Giovanni, Gema, ali i hrvatska, primjerice Zvane. Prezimena se također pronalaze pisana različitom grafijom. Primjerice, babica Paulina ponekad je zabilježena kao Martincich, a ponekad Martinčić. Varijanta imena ili prezimena prvenstveno je ovisila o župniku koji je upisivao u maticu.

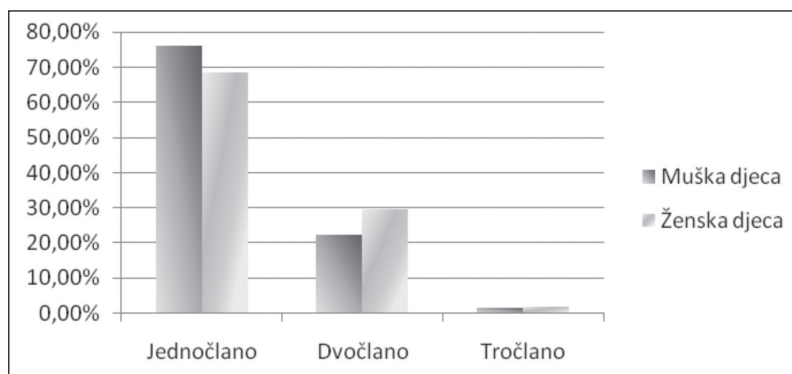
Imena krštene djece

U promatranom razdoblju (1850. – 1880.) u župi Tar kršteno je 719 dječaka, od čega 76,08 % ima jednočlano ime, dvočlano njih 22,55 %, dok tročlano ime ima samo 12 dječaka, odnosno 1,67 % od ukupnog broja krštene muške djece (Grafikon 11). Različitih jednočlanih muških imena ima 37, raznih varijanti dvočlanih imena ima 88, a tročlanih 9. Najzastupljenija su muška imena bila: Antun (22,39 %), Ivan (15,86 %), a onda slijedi Martin (5,29 %). Zastupljenost imena Antun upućuje na veliku popularnost sv. Antuna

Padovanskog među istarskim pukom u 19. stoljeću.⁸⁰ Zaštitnik Tara je sv. Martin te je to ime treće po učestalosti u župi. Od dvočlanih imena najzastupljenije je Antun Ivan (28 slučajeva). Ako se, dakle, imena poredaju po učestalosti, tada su najpopularnija imena bila: Antun, Ivan, Martin, Mate(j), Josip, Petar, Marko, Stjepan, Mihael, Toma, Šimun, Grgur, Alojz, Luka, Danijel, Cezar, Franjo, Jakov, Maksimilijan i Nadal (Božo).

U razdoblju od 1850. do 1880. godine u župi Tar kršteno je 630 djevojčica, od čega 68,41 % ima jednočlano, 29,68 % dvočlano i 1,90 % tročlano ime (Grafikon 11). U promatranom je razdoblju zabilježeno 31 različito žensko ime. Najzastupljenija su ženska imena bila: Marija (26,83 %), Antonija (11,42 %) i Katarina (6,67 %). Dakle, najpopularnije je ime bilo Marija zbog velike raširenosti štovanja kulta Gospe, a ako se imena poredaju po učestalosti, tada su najpopularnija imena bila: Marija, Antonija, Katarina, Ivana, Eufemija, Marina, Ana, Lucija, Ruža, Josipa, Anđela, Margarita, Helena, Gaspara, Agata, Filomena i Elizabeta.

Grafikon 11. Jednočlana, dvočlana i tročlana imena krštenih u župi Tar (1850. – 1880.)

Obiteljska imena

Od obiteljskih imena krštenih župe Tar navesti će se abecedno samo ona koja se pojavljuju u matičnim knjigama krštenih (1850. – 1880.) za Tar, Vabrigu i Fratu.

Obiteljska su imena u Taru bila: Bartolić, Beaković, Bernaca, Bernobić, Bestulić, Bigot, Bilunović, Bioković, Bočić, Brajković, Brečevac, Cvitan, Čemerić, Čitar, Daris, Deković, Delimarna, Gašparini, Gentili, Glavić, Gregorović, Hrvatini, Katunar, Kocijančić, Kodnik, Kokolo, Korlević, Košeto, Kralj, Kramar, Labinjan, Lubičić, Maglica, Makin, Malinarić, Marangon, Martinčić, Matić, Mikatović, Milotin, Munda, Mušković, Naperotić, Nefat, Pace, Palma, Perčić, Pesante, Petrešić, Pikolić, Pinzin, Pomazan, Prohar, Radin, Radojković, Ravnik, Rodella, Roter, Rovis, Rušnjak, Sinčić, Sluga, Staniša, Šain, Tomaselli, Topani, Valentić, Vatovac, Velović, Visentin, Vojnović, Zanaro i Zapin.

⁸⁰ RATKOVIĆ *i dr.*, *Tar, Frata, Vabriga...*, str. 373.

Obiteljska su imena u Vabrigi bila: Antolović, Babić, Beletić, Bernobić, Bibulić, Blažević, Casalini, Dassena, Jugovac, Jurman, Katarinčić, Katunar, Knez, Kocijančić, Krizmanić, Labinac, Mausić, Munda, Oplanić, Paris, Pavat, Radošić, Rigo, Ritoša, Ružić, Siver, Stefanić, Stojnić, Svević, Valković, Zelenković i Zenodraga.

Obiteljska su imena u Frati bila: Benčić, Blagdan, Buranel, Crnogorac, Černeka, Gašparini, Knez, Kodan, Kodnik, Kosinožić, Kralj, Maglica, Milokanović, Mušković, Radojković, Roša, Rovis, Simonović, Stojnić, Valentić, Vorić i Zelenković.

Krsni kumovi

U matičnoj se knjizi nalazi posebna rubrika u koju su se unosila imena i zanimanja / socijalni status kumova (*patrini-nomen cognomen et conditio*). Zahvaljujući tome, možemo vidjeti koja su zanimanja bila prisutna u župi Tar te koja se obitelj bavila određenim zanatom ili kojeg je socijalnog statusa bila. U Tablici 8 prikaz je nekih zanimanja / socijalnih statusa koji se pojavljuju u župi Tar (1850. – 1880.). Najviše je bilo poljoprivrednika (*agricola*), koji su činili 25,34 % u ukupnom broju krsnih kumova. No, taj je broj zasigurno bio veći. Kod 425 kumova nije zapisano zanimanje ili socijalni status, ali se po imenima vidi da su to bili žitelji župe. Župnik ih je poznao te nije napisao njihovo zanimanje ili ga je jednostavno zaboravio pribilježiti. Posjednici su činili 14,08 %, dok su građani činili 9,72 % u ukupnom broju kumova. Primjećuje se da socijalni status nije bio zapreka da niži i viši stalež međusobno budu u kumstvu, primjerice, često su veleposjednici bili kumovima poljoprivrednicima.⁸¹

Na temelju upisa također se može vidjeti iz kojih su mjesta dolazili kumovi (Tablica 9). To prikazuje koliko je mjesto bilo otvoreno prema drugim područjima i s kojim je mjestima bilo najviše povezano. Za najveći broj kumova nije naznačeno mjesto iz kojeg dolaze, odnosno za čak 77,86 %. Vjerojatno je riječ o žiteljima župe koje je župnik poznao, pa nije smatrao potrebnim naglasiti odakle dolaze, dok se za kumove iz drugih krajeva upisivalo mjesto. Najviše je bilo kumova iz samog mjesta, a potom i iz susjednih krajeva, ali isto tako i iz udaljenijih područja, kao što su Trst ili provincija Friuli.

Promatrajući spolnu strukturu kumova, zaključujemo da je najviše bilo muško-ženskih, odnosno oni čine 83,02 % u ukupnom broju kumova. Na drugom su mjestu supružnici (5,04 %), muško-muški parovi su izrazito rijetki, odnosno sačinjavaju samo 2,59 %, dok žensko-ženskih kuma nije bilo. U 4 slučaja djeca su imala po tri kuma, odnosno samo 0,30 %. Tablica 10 prikazuje sve kombinacije kumova te njihov postotak na 1349 krštenih u župi Tar (1850. – 1880.).

⁸¹ Usp. rad Davira SALIHOVIĆA u ovom broju VIA.

Tablica 8. Neka zanimanja / socijalni status kumova u župi Tar (1850. – 1880.)

Zanimanje/status	Broj	Zanimanje/status	Broj
Posjednik (<i>posidens</i>)	365	Krojač (<i>sartor</i>)	18
Poljoprivrednik (<i>agricola</i>)	657	Vojnik (<i>miles</i>)	3
Zidar (<i>cementarius</i>)	38	Mornar (<i>nauta</i>)	52
Građanin (<i>cives</i>)	252	Obučar (<i>sutor</i>)	99
Kolon (<i>colonus</i>)	6	Seljak (<i>vilicus</i>)	163
Kovač (<i>faber</i>)	13	Student (<i>studiosus</i>)	2
Stolar (<i>faber lignarius</i>)	14	Pastir (<i>pastor</i>)	3
Industrijalac (<i>industrius</i>)	65	Pisar (<i>scriptor</i>)	3
Sluga (<i>famulus</i>)	72	Umjetnik (<i>artifex</i>)	1
Mesar (<i>lanius</i>)	50	Ribar (<i>pescator</i>)	6
Učitelj (<i>magister</i>)	18	Krčmar (<i>tabernarius</i>)	5
Trgovac (<i>mercator</i>)	128	Poštar (<i>expeditor postalis</i>)	25
Liječnik (<i>doctor</i>)	8	Brodograditelj (<i>architectus navalis</i>)	1
Tkalac (<i>textor</i>)	1	Upravitelj broda (<i>director navis</i>)	4
Plemić (<i>nobilis</i>)	2	Nepoznato	425

Tablica 9. Područja odakle dolaze kumovi u župi Tar (1850. – 1880.)

Područje	Broj	Područje	Broj
Nepoznato	2019	Motovun	5
Tar	264	Friuli	1
Vabriga	48	Rakotule	1
Frata	25	Sveti Vital	5
Grožnjan	4	Karojba	3
Nova Vas	34	Žbandaj	3
Višnjan	15	Piran	2
Červar	2	Sv. Ivan (Šterna)	2
Poreč	41	Brtonigla	6
Kornarija	4	Buje	7
Pazin	3	Buzet	2
Kaštelir	19	Perci	14
Labinci	22	Sv. Antun	1
Markovac	1	Umag	1
Oprtalj	2	Vižinada	7

Tinjan	1	Sveti Nikola	1
Krasica	1	Sv. Ivan (Motovun)	1
Kaštel	1	Trst	12
Obližnje mjesto (<i>terra vicinatus</i>)	13		

Tablica 10. Spolna struktura kumova u župi Tar (1850. – 1880.)

KUMOVI	UKUPNO	%
muškarac-žena	1120	83,02
žena-žena	0	0,00
muškarac-muškarac	35	2,59
muškarac	53	3,93
žena	9	0,67
nema	21	1,56
supružnici	68	5,04
brat-sestra	19	1,41
uništeno	2	0,15
sin-majka	6	0,44
otac-kći	11	0,82
tri kuma	4	0,30
baka	1	0,07
UKUPNO	1.349	100,00

Babice

U matičnim knjigama župe Tar (1850. – 1880.) nalazi se posebna rubrika za upis babice. Jakov Jelinčić navodi da su se babice navodile ponekad i u vrijeme kada su matične knjige bile u narativnom obliku, a od uvođenja rubrika to postaje obveza.⁸² To potvrđuju i neke analize istarskih matičnih knjiga. Primjerice, najstarija istarska matična knjiga krštenih, ona župe Labin (1536. – 1583.), navodi gotovo uz svaki upis krštenja i ime babice, što nam svjedoči o važnosti babica i za prethodno razdoblje.⁸³ U župi Tar u razdoblju od 1850. do 1880. zabilježene su čak 103 babice. Međutim, one nisu bile potvrđene babice, odnosno riječ je o ženskim članovima obitelji, susjedama i drugim ženama koje su pomagale pri porodu. Naime, babicom nije mogao biti bilo tko. Za vrijeme francuske i austrijske uprave liječnici, kirurzi, primalje i dr. morali su posebnim potvrdama dokazati da su kvalificirani

⁸² JELINČIĆ, »Matične knjige Buzeta...«, str. 112.

⁸³ MOGOROVIĆ CRLJENKO, *Nepoznati svijet istarskih žena...*, str. 105–106; ISTA – Branka POROPAT – Tajana UJČIĆ, »SUFICIT TIBI SCRIBER: Matična knjiga krštenih župe Labin«, u: Neven BUDAK (ur.), *Raukarov zbornik*, FF Pres, Zagreb, 2005., str. 450.

za posao koji obavljaju.⁸⁴ Stoga su se i babice morale školovati i imati dozvolu za rad. U matičnim knjigama župe Tar pored njihova imena unosio se i podatak jesu li bile potvrđene (*approbata* ili *non approbata*). Župa Tar u promatranom razdoblju (1850. – 1880.) bilježi tri potvrđene babice. Riječ je o Terezi Ive koja je pomogla pri porodu 2,36 % djece, ali ona se pojavljuje samo u početnom razdoblju, zatim o Anastaziji Brajković (36,07 %) i Paulini Martinčić (28,23 %). Kad se uspoređi sa svim bobicama, dolazi se do podatka da su 66,67 % djece porodile potvrđene babice. No, i druge su žene znale pomagati pri velikom broju poroda. Primjerice, Lucija Stojnić pomagala je pri 64 poroda, premda nije bila potvrđena babica. Tablica 11 prikazuje babice koje su najčešće bile prisutne prilikom poroda te broj krštene djece koju su porodile.

Osim što su pomagale pri porodima, babice su imale i važnu ulogu da krste dijete ako je bilo u smrtnoj opasnosti. Zbog toga su morale poznavati potrebne formule koje su se izgovarale pri obredu, a njihovo je znanje provjeravalo posebno povjerenstvo u vrijeme pastoralnih vizitacija.⁸⁵ U promatranom razdoblju tri navedene babice krstile su 17 djece. Babice su bile izrazito poštovane u narodu, stariji će ljudi i danas reći da najviše poštovanja zaslužuju svećenici, babice i učitelji. Njihova je uloga u ruralnim krajevima bila iznimna, ako je mjesto i imalo liječnika, sve u svezi s porodom smatralo se *ženskim poslom*. Manja područja nisu imala liječnika te su upravo babice bile jedino medicinsko osoblje pri porodu sve do sredine 20. stoljeća. Njihov značaj možemo iščitati i iz matičnih knjiga. One su jedine žene koje se navode imenom i prezimenom, bez naznaka čije su kćeri, supruge, sestre ili udovice (to vrijedi samo za potvrđene babice – op. a.).

Tablica 11. Popis najčešćih babica i broj djece koje su porodile u župi Tar (1850. – 1880.)

Babice			
Potvrđene	Broj krštene djece	Nepotvrđene	Broj krštene djece
Anastazija Brajković	474	Lucija Stojnić	64
Paulina Martinčić	371	Mihaela Stojnić	29
Tereza Ive	31	Ana Marija Stojnić	25
		Maria Paris	24
		Ana Stojnić	22
		Oliva Stefanić	19
		Maria Bibulić	18

Krstitelji

U promatranom razdoblju (1850. – 1880.) u matičnim knjigama krštenih župe Tar pojavljuju se dva župnika. Prvi je Nikola Pajalić. Njegov prvi upis u analiziranu matičnu knjigu datira iz siječnja 1850., a posljednji *in continuo* 10. studenog 1865. godine. Međutim, kasnije se ponovno pojavljuje kao krstitelj, ali ne kao župnik Tara nego kao kanonik Porečke

⁸⁴ S. BERTOŠA, *Život i smrt u Puli...*, str. 260–261.

⁸⁵ *Isto*, str. 262.

biskupije. Nakon njega gotovo godinu dana župa je bila bez župnika, a sve je poslove vodio upravitelj (*administrator*) Petar Toffeti. Novi tarski župnik postaje Karlo Valentincig. Njegovi upisi započinju 26. rujna 1866., a završavaju 19. siječnja 1880. godine. Potom upisuje Josip Koraca (*Corazza*) koji se najprije potpisuje kao upravitelj (*administrator*), a potom kao župnik (*parochus*). Tarski su župnici krstili 89,70 % djece, odnosno njih 1210.

Župnikovi pomoćnici (*cooperatori*) mogli su podijeliti sakrament krštenja, ako im je to dopustio župnik. U promatranom razdoblju pojavljuje se 11 pomoćnika, koji su ukupno krstili 57 djece, odnosno 4,23 % djece. U knjigama su zabilježena i dva upravitelja, Petar Toffeti i Josip Koraca, a ukupno su krstili 51 dijete (3,78 %). Osim tarskih župnika, pojavljuju se još četvorica crkvenjaka, a riječ je o: svećeniku Brusiću, župniku Nove Vasi, župniku Labinaca Mateu Roschi, benediktincu iz Dajle Romualdu Scarelli i kanoniku Josipu Angeliniju. Kao krstitelji pojavljuju se i babice, ali o tome je već bilo riječi. Zanimljiv je primjer Ivana, nezakonitog sina Marine Stojnić, koji je bio kršten 27. lipnja 1852., a kao krstitelj je upisan liječnik (*medicus*) Borri koji je zbog smrtne opasnosti krstio dijete, a potom je svećenik obnovio sakrament.⁸⁶

Zaključak

Analizom matičnih knjiga krštenih župe Tar razdoblja od 1850. do 1880. polučena su nova saznanja o stanovništvu. U trideset godina u Taru je kršteno 1349 djece, od čega je 46,70 % ženske i 53,30 % muške djece. U prosjeku se godišnje krstilo 43 djece, međutim, taj je broj u velikoj mjeri varirao, zbog utjecaja epidemija, gladi ili drugih nedaća.

Kada se uspoređi s drugim krajevima, u župi Tar broj je izvanbračne djece bio prilično visok. U odnosu na ukupan broj krštene djece, 4,25 % krštenih bilo je nezakonito.

U trideset godina zabilježeno je i 13 parova blizanaca. Nažalost, smrtnost je blizanaca bila izrazito visoka – čak 76,92 % umrlo ih je tijekom poroda ili nekoliko dana potom, a samo je jedan par blizanki preživio.

Doba je godine u velikoj mjeri utjecalo na smrtnost djece. Prema matičnim knjigama krštenih u župi Tar najviše je djece umiralo u hladnim mjesecima, a najkobniji je bio siječanj.

Tar je bio ruralna sredina u kojoj se stanovništvo u najvećoj mjeri bavilo poljoprivredom. Analizom sezonskog ritma rođenja, odnosno začeca, dokazano je kako je upravo za vrijeme velikih poljoprivrednih radova, odnosno u ranu jesen, stopa začeca bila niska.

Na temelju matičnih knjiga krštenih saznajemo podatke i za kumove, odnosno koja su zanimanja bila prisutna u Taru i koje su se obitelji njima bavile. Gledajući spolnu strukturu, veliku prednost imaju muško-ženski kumovi (83,02 %).

U župi Tar djelovale su čak tri potvrđene babice, a često su pri porodu pomagale i ostale žene (članice obitelji, susjede, starije iskusne žene i dr.) koje su se također upisivale kao nepotvrđene babice.

⁸⁶ HR-DAPA-429, 514 MKK Tar 1850-1869, god. 1852.

Matične nas knjige krštenih, koje su šturim jezikom prilagođenim tabličnoj formi upisa uredno vodili tarski župnici Nikola Pajalić i Karlo Valentincig, uvode u mikrosvijet devetnaestostoljetnog Tara – svijet davnih, gotovo zaboravljenih ljudi, koji tim maticama progovaraju o obiteljskoj intimi i sreći te o svojim tragedijama, brigama i nadama.

SAŽETAK

Kćeri i sinovi Tara, Vabriga i Frata.

Analiza matičnih knjiga krštenih župe Tar 1850. – 1880.

U Radu su analizirane matične knjige krštenih župe Tar za razdoblje od 1850. do 1880. godine. Dobiveni statistički podatci uspoređeni su s ostalim krajevima u Istri. Također su iznesene pojedinačne specifičnosti ondašnjeg stanovništva.

Ukratko je iznesena kratka povijest područja i glavne značajke vremena koje se analizira. Matice su bogat izvor podataka za demografsku analizu ondašnjeg stanovništva. Rad donosi stopu nataliteta krštene djece, njihovu spolnu strukturu, najčešća imena davana djeci, ali i podatke o izvanbračnoj djeci i blizancima. Iako je riječ o knjizi krštenih, zabilježeno je koja su djeca ubrzo nakon poroda umrla pa je analizirana i stopa smrtnosti novorođenčadi. Uz krštenu djecu navodi se datum njihova rođenja, pa je na temelju toga analiziran sezonski ritam rođenja i začeca te koji su činitelji utjecali na nj.

Matične knjige krštenih donose podatke i o kumovima, bobicama i krstiteljima, pa su ukratko i oni promatrani u ovom radu. Izneseni podatci i analize donijeli su nova saznanja o stanovništvu Tara, Vabriga i Frata.

SUMMARY

Sons and daughters of Tar, Vabriga and Frata.

An analysis of the registers of births of the Parish of Tar 1850 – 1880

The paper provides an analysis of the registers of baptisms of the Parish of Tar for the period from 1850 to 1880. The statistical data obtained were compared to data obtained in other parts of Istria. Particularities of the population are also presented.

A brief historical overview of the area and the main characteristics of the time analysed are given. Registers are a rich source of information for the demographic analysis of the then current population. The paper also considers the birth rate of baptized children, their sex structure, most frequent names, and brings information on children born out of wedlock and on twins. Despite the fact that this is the register of baptisms, children who died soon after birth were also recorded and the infant mortality rate was analysed. Baptised children were recorded with their date of birth, which was a good basis to analyse the seasonal rhythm of births and conceptions and the factors which influenced this rhythm.

Registers of baptisms also contain data on godparents, midwives and baptizers, thus leading to their inclusion in this paper. The data and analyses presented have given life to new knowledge on the population of Tar, Vabriga and Frata.

RIASSUNTO

Figlie e figli di Torre, Abrega e Fratta.

Analisi dei registri dei battezzati della parrocchia di Torre 1850 – 1880

Nel testo sono stati analizzati i registri dei battezzati della parrocchia di Torre per il periodo dal 1850 al 1880. I dati statistici ottenuti sono stati comparati con quelli delle altre zone in Istria. Inoltre, sono state presentate le particolarità degli abitanti dell'epoca.

È stata presentata in breve la storia della zona e i fatti importanti del periodo analizzato. I registri rappresentano una fonte importante dei dati per l'analisi demografica degli abitanti di quell'epoca. Il testo riporta il tasso di natalità dei bambini battezzati, la loro struttura per genere, i nomi più diffusi che si davano ai bambini, e inoltre i dati riguardanti i bambini nati fuori dal matrimonio e i gemelli. Nonostante si tratti di un registro dei battezzati, è stato annotato anche quali bambini erano morti presto dopo la nascita e in questo modo è analizzato anche il tasso di mortalità dei neonati. Accanto ai bambini battezzati viene specificata la data della loro nascita e in base a questo è stato analizzato il ritmo stagionale delle nascite e dei concepimenti e i fattori che potevano influenzarlo.

I registri dei battezzati riportano inoltre i dati dei padrini e delle madrine, delle ostetriche e dei battezzatori, che brevemente vengono osservati in questo testo. I dati e le analisi presentate hanno riportato nuove intuizioni sulla popolazione di Torre, Abrega e Fratta.